

Stadsschouwburg Utrecht Uitbreiding gewenst

De Stadsschouwburg Utrecht staat op een prachtige plek. Het ‘jonge monument’ staat middenin de Domstad, grenzend aan een monumentaal park. “En daar ligt nou net een probleem”, vertelt Sebas van Haperen (Hoofd Techniek) daarover. We willen heel graag uitbreiden, maar omdat het gebouw een jong monument is en ook het park een beschermde status heeft (Rijksmonument), is dat hier niet mogelijk.” Mede daarom is men in Utrecht stevig aan het nadenken over de toekomst.

Sebas van Haperen kent de Utrechtse Schouwburg als zijn eigen achtertuin. Al sinds 1991 is hij – in eerste instantie als technicus – verbonden aan de schouwburg. Daarna doorliep hij meerdere functies, tot dat hij in 2003 Hoofd Techniek werd. Met als grote voordeel dat hij elk hoekje kent, dus ook de mogelijkheden én de beperkingen van het huidige gebouw. Op de vraag of hij tevreden is met de werkbaarheid van de schouwburg antwoordt hij dan ook tweeledig: “Technisch gezien zijn we hier buitengewoon goed geoutilleerd. Daar blijven we steeds aan werken, want het kan natuurlijk altijd beter. We zijn graag innovatief bezig en hebben daar ook de ruimte voor. We kijken altijd naar nieuwe toepassingen en naar hoe we alles uit de middelen kunnen halen. Ook logistiek gezien is het prima. Zo kunnen bijvoorbeeld altijd twee trailers tegelijk inpandig gelost of geladen worden. Maar aan de andere kant hebben we hier te maken met heel oud gebouw”, legt hij uit. “De schouw-

burg stamt al uit 1939 en dat brengt beperkingen met zich mee. Te weinig ruimte voor het theatertechische gedeelte. Zo is de Blauwe Zaal te klein en hebben we ook voor de Douwe Egbertszaal geen uitbreidingsmogelijkheden. Bovendien hebben we een gebrek aan kantoor- en opslagruimte. En de verschillende ruimtes zijn onderling moeilijk te bereiken. Tenslotte is het onderhoud aan zo’n monumentaal pand zeer kostbaar. Daarom zijn er nu ook wensen voor iets nieuws.”

Druk

Voor dat ‘iets nieuws’ ziet Van Haperen twee voorname opties: “Of we blijven hier actief en gaan ook nog op een andere locatie wat doen, of we pakken de hele boel op en bouwen ergens anders een compleet nieuwe en grotere schouwburg. De wensen zijn bekend en de plannen daarvoor worden langzaam maar zeker steeds concreter.” Er bestaat in Utrecht ook druk in die richting vanuit de bezoekers. Jaarlijks

vinden namelijk nu al zo’n 220.000 bezoekers de weg naar de Utrechtse schouwburg. “We hebben een echt hoge bezettingsgraad hier. Als er twee keer zoveel speeldagen in een jaar zouden zitten, zouden we die ook vol krijgen. Bovendien geldt het ook van de andere kant. Het aanbod is er namelijk en wij zouden daar heel graag nog meer van willen laten zien.” Een ander argument is dat Utrecht nog geen echt stadsgezelschap kent. Als zo’n gezelschap er in de nabije toekomst wel gaat komen, dan zal er ook goed onderdak moeten zijn.

Innovatief

Vooralsnog moeten Van Haperen en zijn collega's de technische ploeg telt in Utrecht 18 fte's – het in ieder geval nog even met de oude locatie doen, waar de innovatieve manier van werken kenmerkend is. “We kiezen hier zelden voor standaard oplossingen en proberen zoveel mogelijk uit alle middelen te halen.

De geautomatiseerde trekkenwand die we hier hebben is bijvoorbeeld geen standaard trekkenwand, maar een product van onze eigen wensen. Het is een combinatie van het Australische Bytecraft besturingsstelsel en door het Nederlandse STS gebouwde lieren. We hebben de door ons gewenste lieren kunnen combineren met de voor ons beste bedieningsinterface. Zo hebben we niet één console met een heleboel beeldschermen waarmee de trekken bediend worden, maar hebben we over de diepte van het toneel een brug waar ter hoogte van elke trek de installatie bediend kan worden. De bediening gebeurt met een eenvoudig paneel, dat op verschillende plekken over de breedte van de brug kan worden ingeplugd. Zo heb je altijd perfect zicht op de last waarmee je aan het werken bent...en op wat daaronder allemaal gebeurt natuurlijk.” Beeldschermen zijn in onze visie gevaarlijk en moeten niet gebruikt worden tijdens changementen. Ook de manier waarop de nieuwe trekkenwand destijds werd geïnstalleerd is niet bepaald standaard te noemen. “We zijn namelijk geen dag dicht geweest”, verklaart van Haperen. “We hebben tijdens het seizoen de oude wand gesloopt en de nieuwe geïnstalleerd. Infrastructureel gezien was dat een behoorlijk nachtmerrie, maar het was wel onze eis om het zo flexibel mogelijk te doen. Zonder dicht te gaan dus.”

Opleiden

Van Haperen stamt naar eigen zeggen uit de tijd dat je als theatertechicus in het vak moest rollen. “Interesse en passie zijn daarbij dan vaak de sleutelwoorden, maar feit is dat er in die tijd nog geen echte opleidingen in deze richting bestonden”, verduidelijkt hij. Het niveau van de huidige opleidingen varieert volgens Van Haperen nogal: “Er zijn echt wel goede opleidingen, maar hier en daar loopt men in mijn ogen wel erg hard van stapel om alles maar ‘theatertechiek’ te noemen. Het is wel een heel stuk beter dan een aantal jaren geleden en ik vind ook dat de mensen die van de opleidingen afkomen een behoorlijke bagage hebben meegekregen.” De Utrechtse Stadsschouwburg draagt daar zoveel mogelijk aan bij door bijvoorbeeld een stageplek aan te bieden. “We hebben er bewust voor gekozen om maar één stageplek aan te bieden, omdat de stagiair op die manier echt de nodige aandacht geboden kan worden. Daarvoor hebben we hier ook twee vaste stagebegeleiders, die daadwerkelijk de ruimte hebben om zich met de student te bemoeien.”

Zinvol?

Volgens van Haperen is het voor een schouwburg in principe niet moeilijk om technisch up-to-date te blijven. “Qua spullen is het vooral duur natuurlijk, Een kwes-

tie van blijven investeren. Wat wel moeilijk is, is de tijd zien vrij te maken om mensen met nieuwe dingen te laten leren werken. Dat valt niet altijd mee en dat is soms ook een reden om bijvoorbeeld een generatie van een bepaald apparaat over te slaan. Bij technische ontwikkelingen moeten schouwburgen zich volgens Van Haperen altijd blijven afvragen of de of het een zinvolle ontwikkeling is en of die bovendien toepasbaar is in jou situatie. "Ik vind nog steeds dat wat op de vloer gebeurt de behoefte moet creëren en niet andersom. Nieuwe technische ontwikkelingen zijn vaak geweldig, maar je moet natuurlijk wel altijd kritisch blijven. Op dit moment ziet van Haperen weinig echt nieuwe ontwikkelingen in de markt: "Wat wel interessant is, is bijvoorbeeld het nieuwe geluidssysteem dat we onlangs hebben aangeschaft (Axys U16, Duran Audio), waarbij de afstraling van de luidsprekers

door middel van software gestuurd kan worden. Daarin zie ik wel iets voor de toekomst en wij zijn er dan ook erg enthousiast over. Maar wat je verder ziet is vooral een verregaande verfijning en verbetering van bestaande technieken. Veranderingen in de infrastructuur bijvoorbeeld, maar om nou te zeggen dat het echt schokkende nieuwe dingen zijn, dat niet."

Geprofessionaliseerd

Qua werkomstandigheden is er in de Nederlandse theaters en schouwburgen de laatste jaren heel wat veranderd door alle regelgevingen. Van Haperen staat er positief tegenover: "Ik zeg wel eens dat je vroeger geen seniorenbeleid nodig had, omdat die mensen eenvoudig gezegd gewoon dood gingen. Ze werden niet oud en waren op hun 57e zo mentaal en fysiek versleten dat ze er mee op moesten houden. Wat dat betreft gaan

de mensen gelukkig nu heel wat langer mee. Voor alle regels geldt: hoe ga je er mee om en hoe strikt interpreteer je ze? Je moet niet alles helemaal letterlijk gaan nemen en dogmatisch met de materie omgaan. Ik denk ook niet dat de wet daarvoor bedoeld is. Je moet interpreteren en in de geest van de regels handelen. Als je die volgt dan denk ik dat er heel veel goede dingen uit komen. Het heeft de boel in ieder geval al behoorlijk geprofessionaliseerd." Het vak blijft volgens Van Haperen ondertussen onveranderd mooi: "Het blijft mooi om voorstellingen te kunnen neerzetten waar mensen plezier aan beleven. De afwisseling werkt prettig, net als het creatief met de techniek omgaan. De voorstelling is natuurlijk het belangrijkste. Techniek is daarbij het hulpmiddel dat je moetgebruiken om de voorstelling tot zijn recht te laten komen."

